

Ek-1: AKK Cetveli

TESPİT CETVELİ I (EGE, TRAKYA, MARMARA, AKDENİZ VE KARADENİZ BÖLGELERİ İÇİN)

TOPRAK BİRİMLERİ			ARAZİ KULLANMA KABİLİYET SINIFLARI							
Derinlik	Bünye	Geçirgenlik	I	II	III	IV	V ⁽²⁾	VI	VII	VIII ⁽²⁾
			Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon
S	O	O	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	C ₃₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	O	Y	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	C ₃₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	O	H	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	C ₃₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	İ	O	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	C ₃₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	İ	Y	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	C ₃₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	K	O ⁽⁴⁾	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	C ₃₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	K	H	-----	-----	A ₁ B ₁₂ ⁽⁵⁾	B ₃ C ₁₂ D ₁	-----	C ₃₄ D ₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	O	O	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	-----	C ₃₄ D ₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	O	Y	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	-----	C ₃₄ D ₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	İ	O	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	-----	C ₃₄ D ₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	İ	Y	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	-----	C ₃₄ D ₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	K	O ⁽⁴⁾	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂ D ₁	-----	C ₃₄ D ₂₃	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	K	H	-----	-----	-----	-----	-----	A ₁ B ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D ⁽³⁾	O	O	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	O	Y	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	O	H	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	İ	O	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	İ	Y	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	İ	ÇY	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂	C ₃₄ D ₁₂	-----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	K	O ⁽⁴⁾	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃	C ₄ D ₁₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	K	H	-----	-----	A ₁ B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁₂	-----	C ₄ D ₃₄	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	O	O	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	O	Y	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	O	H	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	İ	O	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	İ	Y	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	K	O	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	K	H ⁽⁴⁾	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂	-----	C ₃ D ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----

TESPİT CETVELİ II (ORTA, DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGELERİ İÇİN)

TOPRAK BİRİMLERİ			ARAZİ KULLANMA KABİLİYET SINIFLARI							
			I	II	III	IV	V ⁽²⁾	VI	VII	VIII ⁽²⁾
Derinlik	Bünye	Geçirgenlik	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon	Meyil / Erozyon
S	O	O	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	----	C ₄ D ₂₃ E ₁	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	O	Y	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	-----	C ₄ D ₂₃ E ₁	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	O	H	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	----	C ₄ D ₂₃ E ₁	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	İ	O	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	----	C ₄ D ₂₃ E ₁	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	İ	Y	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	----	C ₄ D ₂₃ E ₁	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	K	O ⁽⁴⁾	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	----	C ₄ D ₂₃ E ₁	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
S	K	H	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	----	C ₄ D ₂₃ E ₁	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	O	O	-----	-----	----	A ₁ B ₁₂ ⁽⁵⁾	----	B ₃ C ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	O	Y	-----	-----	----	A ₁ B ₁₂ ⁽⁵⁾	----	B ₃ C ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	İ	O	-----	-----	----	A ₁ B ₁₂ ⁽⁵⁾	----	B ₃ C ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	İ	Y	-----	-----	----	A ₁ B ₁₂ ⁽⁵⁾	----	B ₃ C ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	K	O ⁽⁴⁾	-----	-----	----	A ₁ B ₁₂ ⁽⁵⁾	----	B ₃ C ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
ÇS	K	H	-----	-----	----	A ₁ B ₁₂ ⁽⁵⁾	----	A ₁ B ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	O	O	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	-----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	O	Y	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	O	H	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	İ	O	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	İ	Y	A ₁	B ₁₂₃	C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	İ	ÇY	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂	C ₃₄ D ₁₂	----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	K	O ⁽⁴⁾	A ₁	B ₁₂₃	A ₁ B ₁₂₃	C ₄ D ₁₂₃	----	D ₄ E ₁₂₃ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
D	K	H	-----	-----	A ₁ B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₁₂₃ D ₁₂	----	C ₃ D ₃₄	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	O	O	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	O	Y	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	O	H	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	İ	O	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	İ	Y	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	K	O ⁽⁴⁾	A ₁	B ₁₂	B ₃ C ₁₂₃ D ₁	C ₄ D ₂₃	----	D ₄ E ₁₂ F ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----
OD	K	H	-----	-----	A ₁ B ₁₂	B ₃ C ₁₂	-----	C ₃ D ₁₂	Diğerleri ⁽⁶⁾	----

TESPİT CETVELİ AÇIKLAMALAR:

1. Tespit cetvelinin hazırlanmasında tesirli toprak derinliği, bünye, geçirgenlik, meyil ve erozyon dereceleri ölçü olarak alınmış; toprak drenajı, tuzluluk ve taşlılık gibi hususların değerlendirilmesi ise ancak genel izahlara göre yapılır.
 2. Bu sınıfların tespiti genel izahlara göre yapılır.
 3. Çok derin topraklar da derin topraklar içinde mütalaa edilir.
 4. Bu toprak birimlerindeki toprak geçirgenliği orta olduğundan, toprak bünyesi kumlu tın gibi Koherant maddesi olan kaba bünyelerdir.
 5. Pratikte sürülerek mahsul yetiştirilebildiğinde bu sınıfa konur. Aksi takdirde VI. sınıfa veya daha yukarı sınıflara konur.
 6. I.-VI. sınıflar için cetvelde yer alan kombinasyonlar dışında kalan G4'e kadar olan kombinasyonlardır.
- ❖ Arazi yetenek sınıflamasında sınırlayıcı faktörün önemine göre alt yetenek sınıflaması da yapılır.
- Kullanımındaki hâkim problem erozyon veya erozyona duyarlılık var ise kabiliyet sınıfının yanma (e);
 - Kötü drenaj, yaşlık sorunu, yüksek taban suyu, sel basması var ise (w);
 - Kök bölgesi sınırlamaları var ise (s);
(toprak sığlığı, taşlılık, tuzluluk, alkalilik, düşük rutubet tutma kapasitesi, verimsizlik ve benzeri)
 - İklimsel sınırlamalar (yetersiz sıcaklık, nem, don ve benzeri) var ise (c)
 - Bu sınırlamaların birlikte olması halinde (ws, es, se, ce, ... gibi) semboller konularak ifade edilir.
- Örnek:** I, IIe, IIw, IIIse, IVws, VIes, VIIcs, ve benzeri.

ARAZİ KULLANIM KABİLİYET (AKK) SINIFLARI

Araziler kullanma kabiliyetine göre, üzerinde erozyona sebep olunmadan en iyi, en kolay ve en ekonomik bir şekilde tarım yapılabilen birinci sınıf ile, hiçbir tarıma elverişli olmayan, çayır veya ormanlık olarak dahi kullanılamayan, ancak doğal hayata ortam teşkil edebilen veya insanlar tarafından dinlenme yerleri ve milli park olarak kullanılabilen sekizinci sınıf arasında yer alırlar. Aşağıda bu sınıflara ait genel tanımlar verilmiştir.

I. Sınıf Arazi:

Birinci sınıf arazi; alışılmış ziraat metotları uygulanabilen düz veya düze yakın, derin, verimli ve kolayca işlenebilen toprakları ihtiva eden arazidir. Bu sınıf arazide pek az su ve rüzgâr erozyonu olabilir. Topraklar iyi drenaja sahiptirler, su taşkın zararlarına maruz değildirlir. Çapa bitkileri ve diğer entansif yetiştirilen ürünlere uygundur. Yağışların az olduğu yerlerde sulanan birinci sınıf araziler %1' den az meyilli, derin tınlı yapılı, iyi su tutma kapasitesi olan orta derecede geçirgen topraklara sahip arazilerdir.

II. Sınıf Arazi:

İkinci sınıf arazi ancak bazı özel tedbirler alınmak suretiyle kolayca işlenebilen iyi bir arazidir. Bunun birinci sınıf araziden farkları, hafif meyillilik, orta derecede erozyona maruz kalmak, orta derecede kalın toprağa sahip olmak, ara sıra orta derecede taşkınlara uğramak ve kolayca izole edilebilecek orta derecede ıslaklık ihtiva etmek gibi sınırlayıcı faktörlerden bir veya birkaçı olabilir.

III. Sınıf Arazi:

Üçüncü sınıf arazi, üzerinde iyi bir bitki münavebesi kullanılmak ve uygun ziraat metotları tatbik edilmek suretiyle fazla gelir getiren çapa bitkileri için orta derecede iyi bir arazidir. Orta derecede meyillilik, erozyona fazla hassasiyet, fazla ıslaklık, yüzlek toprak, taban taşının varlığı, fazla kumluluk veya çakıllılık, düşük su tutma kapasitesi ve az verimlilik bu sınıf araziye ait olan özelliklerdir.

IV. Sınıf Arazi:

Dördüncü sınıf arazi, özellikle devamlı olarak çayıra tahsis edilmeye müsait arazi sınıfıdır. Ara sıra tarla bitkileri de yetiştirilebilir. Fazla meyil, erozyon, kötü toprak karakterleri ve iklim bu sınıf topraklar üzerinde yapılacak ziraatı sınırlayıcı faktörlerdir. Kötü drenaja sahip az meyilli topraklar da dördüncü sınıfa ithal edilirler. Bunlar erozyona maruz kalmazlar, fakat ilkbaharda birdenbire kuruduklarından ve verimlilikleri de pek az olduğundan birçok ürünlerin yetiştirilmesine uygun değildirlir. Yarı-arid bölgelerde dördüncü sınıf araziler üzerinde baklagilleri ihtiva eden münavebe sistemlerinin uygulanması genellikle iklim dolayısıyla mümkün olmamaktadır.

V. Sınıf Arazi:

Beşinci sınıf arazi kültür bitkileri yetiştirmeye müsait olmadığından çayır ve orman gibi uzun ömürlü bitkilere tahsis edilir. Kültivasyona, taşlılık ve ıslaklık gibi bir veya birkaç faktör mâni olur. Arazi düz veya düze yakındır. Fazla miktarda su ve rüzgâr erozyonuna maruz değildir. Otlama ve ağaç kesimi iyi bir toprak örtüsünün devamlı olarak muhafazası şartıyla yapılır.

VI. Sınıf Arazi:

Altıncı sınıf arazi, ormanlık veya çayır olarak kullanılmada dahi orta derecede tedbirler alınmasını icap ettiren arazidir. Fazla meyillidir ve şiddetli erozyona maruz kalır. Yüzelektir, ıslak veya çok kurudur veya başka sebeplerden dolayı kültivasyona müsait değildir.

VII. Sınıf Arazi:

Yedinci sınıf arazi, çok meyilli, erozyona fazla uğramış, taşlı ve arızalı olup, yüzlek, kuru, bataklık veya diğer bazı elverişsiz toprakları ihtiva eder. Çok fazla ihtimam gösterilmek şartıyla çayır veya orman olarak kullanılabilir. Üzerindeki örtünün azalması halinde erozyon çok şiddetli olur.

VIII. Sınıf Arazi:

Sekizinci sınıf arazi, kültivasyona ve çayır veya ormanlık olarak kullanılmaya mâni özellikleri ihtiva eder. Bu tür araziler doğal hayata ortam teşkil ettikleri gibi, dinlenme yeri olarak da kullanılır veya akan sulara su toplama havzası olarak muhafaza edilirler. Bunlar, bataklık, çöl, çok derin oyuntuları ihtiva eden arazilerle, yüksek dağlık, fazla arızalı, taşlı arazileri kapsarlar.

Ek-2: AKUP Deęerlendirme Tablosu¹

TARIM ALANLARI		TARIM DIŐI ALANLAR		KAPSAM DIŐI ALANLAR
MUTLAK KORUNACAK TARIM ALANLARI	2. ÖNCELİKLI ALTERNATİF ALANLAR	1. ÖNCELİKLI ALTERNATİF ALANLAR	MEVCUT NİTELİĞİ DEVAM ETTİRİLECEK ALANLAR	
SULU MUTLAK TARIM ARAZİSİ	KURU MARJİNAL TARIM ARAZİSİ	ÇIPLAK KAYALIK ALAN (%50'DEN FAZLA)	IRMAK-IRMAK YATAĐI	MERA ALANI
KURU MUTLAK TARIM ARAZİSİ				
DİKİLİ TARIM ARAZİSİ		ÇIPLAK ALAN (%10-50)	BARAJ-GÖL-GÖLET	ORMAN ALANI
SULU ÖZEL ÜRÜN ARAZİSİ			KIYI-SAHİL-SAHİL KUMULLARI	
KURU ÖZEL ÜRÜN ARAZİSİ		TESCİL HARİCİ ALAN	SULAK ALAN	YAPILAŐMA ALANI
SERA-ÖRTÜ ALTI TARIM ARAZİSİ				MADEN-OCAK ALANI
SULU MARJİNAL TARIM ARAZİSİ			DAİMİ KARLA KAPLI ALAN	YOL
BÜYÜK OVA KORUMA ALANI				

¹ Planlama alanında ihtiyaç halinde farklı kullanımlar eklenebilir.